

W.-Nigula mälestusjamba avapidustustelt

Raiffeeminister kindral Lill langetas sambalt kätte. Üle kolmetuhande inimese kogu kihelkonnast pidustustel.

Pühapäeval elas Wiru-Nigula alevit Wirumaal üle oma suurpäeva, kuna täitus koogu kihelkonna oraanisatsioonide ja seltskonna ammune soov — avati vabadussõjas langenud tangetaste kihelkondlik aulakammas. Kuigi jamba avamise ajaks päikesepaisteline ilm muutus pilviseks ja tuli ka hootvihma, kujunes avamistalitus suurte rahvahulkade peoväevaks, kuna üle kihelkonna oli kodanikke tulnud kokku üle kolme tuhande inimese.

Vidulikust avamistalitusest osa võtma oli sõitnud ka rohkesti kutsutud külalisi ja seltskondlike oraanisatsioonide ning asutuste esindajaid. Wabariigi walituse esindajana viibis kohal kaitseminister kindral Lill ühes kaatlasnõunaga, kes peale lihidat sõnavõttu sambalt lina kõrvaldamiseks ja mälestusjamba avas. Waimuliku talituse pidas Narwa-Mutaquise praost Kalajas, millele järgnes rohkel arvul terwitajaid. Mälestusjamba püstitamise komiteele anti üle ka rohkesti ümbrikke mõningate summadega, kus teiste hulgas oli ümbrik ka wabariigi walituse poolt.

Samba avamistalitusele hakkas koogunema koogu Wiru-Nigula kihelkonna viirest rahvast juba hommikupoolikul, nii et enne kella 2, mil oli määratud avamistalituse algus, oli koogu aleviku firilueine avar plats kui ka ümbruskonna

teedki rahvast tihedalt täidetud. Warakult aiufid oma kohtadele maantee äärde kaitseleidiu auksõnpanii, mis oli moodustatud koogu kihelkonna kaitseleidiu üksuste malewlastest. Rakvere 1. malewkonna orkestriaa ja kohalikud seltskonnatacaelajed mälestusjamba püstitamise komitee esimehe õpetaja Alweriaa eesõksas. Doda-ti wabariigi walituse esindaja — kaitse-ministri kindral Lille kohaleõudmist, kes ka kella 2 ajal saabus.

Seejärele riivistati kaitseleitiitlased, naiskodufaitsjad, kodutütred, noorkokkad ja tuletõrjujad kolmnurkselt mälestusjamba plattsi ümber, mille järele kaitseminister äiksuji terwitas. Nüüd asus samba läheduses seiswasse kõnetooli õpetaja Alwer, kes andis kihikele ülewaate samba jaamisloost. Raagu jelaus, oli siin koogu kihelkond töötanud kaasa wastawate summade koogumisel, kuna nägus jammast läks maksma 2500 krooni. Sammas on valmistatud Rakveres elunewa kujur M. Wommi poolt ja kujutab walwawat idurit, kes naagu lananenute mälestuseks on toetunud põlwele, hoides mõõka käes.

Samba alus on kodumaa araniidist, kus eiküsil wabadussõja aega tähistaw aastaarw — 1918—1920, külgedel aga lauljed — Eesti muld ja Eesti süda, kes neid juudab lahuta, ja — Wabadussõjas langenutele Wiru-Nigula kihelkond. Seejärele palus kõneleja wabariigi walituse esindajat kindral Lille mälestusjammast awada.

Raiffeeminister wihjas alul oma kõnes nendele õhwritele, milliseid on meie wõitluses wabaduse eest toonud ilamaa altari-le Wiru-Nigula kihelkond, tähendades, et koogu meie rahwa austus peab alati kuuluma nendele pgeadele, kes andsid wabaduse eest oma kõia kallima wara — elu. Edasi tähendas minister, et praegune põlw Wiru-Nigula rahwast on oma kohustuse ühiskonna ja ilamaa vastu täitnud ja nüüd peab ka tulew põlw näitama, et ta on wääriline järeltulija eelkäiatele.

Awafõnade järele wabastas minister mälestusjamba kätte, kusjuures rahwas laulis orkestri saatel hünni. Mälestusjamba kätte wabastamine toimus tuakwa wihmasaagara saatel, kuna ilm pärast jälleai päikesepaisteliseks muutus.

Nüüd asus kõnetooli Narwa-Mutaquise praost Kalajas, kes pidas samba õnnistamistalituse ja sünnimusekohase wõitluse,

milles liitawalt kõneles nendest wõitlustest ja tangetasteaudest, mis tähistawad meie rahwa minewikku. Seejärele lauldi ühisele kõraali — Numal sul' laemal. Wabapeal awaldas õpetaja Alwer tänu ümbrikute eest, mis oli läkitatud samba püstitamise komiteele wabariigi walituse poolt. Nüüd wõttis sõna 1. diwiisi ülem kindral Kruus, kes andis terwitused üle 1. diwiisi wäeslode. Wiru malewa ja naiskodufaitse poolt, tähendades, et sambale päria asetamise asemel annab komiteele üle ümbrikud, et jammast wõiks korralikult püstitada ka tähiseks tulewastele põlwele. Ümbrikke summadega olid kindral Kruusi kaudu läkitanud 1. diwiisi, 1. juurtükiväe arupp, Wiru malewa staap, naiskodufaitse Wiru rinafond, kaitseleidiu Kunda-Malla kompanii, Meri naiskodufaitse ja Meri kaitseleidiu üksused. Järgnes rida terwitusi, kellede seas Wiru maawalituse esindaja W. Tartu (andis ümbrikute), Wiru-Nigula ühisteaceliste asutuste poolt Trambera i. t. Pärast asetajid mälestusjamba jalale K. Malla maanaiste selts, noorkokkaste Kalwi jaostond,

kodutütred ja haukapojad, noorkokkaste Sõmeru rühm ja kaitseleidiu Kalwi rühm.

Tänu jaadetud terwituste ja ümbrikute eest ütles õpetaja Alwer, mille järele praost Kalajas pühalikult talituse lõpetas kihikele sõnavõttu ja ühislauluaga — Onnista ja hoiu. Onnistamistalitust kaunistas laulukoor õpetaja Kari juhatusel. Peale avamistalitusest järgnes kutsutud külalistele ühine eine rahwamaias, kuna rahwahulgaad siirdusid ronakäiaus Wada linnamaele pidustustele.